

Маліновська К.І., Варчук О.А., к.е.н., доц. Масленніков Є.І.

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ НА ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

В умовах ринкової економіки, яка характеризується великою кількістю майнових відносин, актуальними є питання розрахунків за реалізовані товари, отримані послуги, виконані роботи, розрахунків з працівниками. У таких умовах особливого значення набуває проблема організації та функціонування системи контролю за додержанням порядку проведення готівкових розрахункових операцій.

Готівкова форма розрахунків застосовується для обслуговування працівників – виплата заробітної плати, матеріального заохочення, відрядження, грошової допомоги та загальногосподарські витрати [4].

Готівкові розрахунки, оформлення касових операцій, контроль дотримання порядку ведення операцій з готівкою повинен здійснюватися відповідно до чинного законодавства. На сьогодні, це "Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні", затверджене Постановою Правління Національного банку України від 15.12.2004 р. №637 [2].

Контроль за додержанням порядку проведення готівкових розрахункових операцій на державних підприємствах визначено як самостійний вид фінансового контролю, що з метою забезпечення дотримання встановленого нормативно-правовими актами порядку проведення розрахунків у готівковій формі.

Об'єктом контролю за додержанням порядку проведення готівкових розрахункових операцій є діяльність державних підприємств з проведення розрахунків у готівковій формі на предмет додержання встановленого порядку їх здійснення.

Предметом контролю, окрім розрахункових операцій є облік товару та грошових коштів щодо відповідності фактичних залишків тим, що документально підтверджені; ліміт готівки в касі та її використання при розрахунках за товари, роботи, послуги; наявність свідоцтв про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності, ліцензій та марок акцизного збору, торгових патентів, інших спеціальних дозволів на здійснення окремих видів підприємницької діяльності, тощо.

Контроль готівкових грошових коштів на державних підприємствах може підлягати внутрішній і зовнішній перевірці в залежності від суб'єктів, які його здійснюють.

Слід визначити, що на сьогодні контроль за додержанням порядку проведення готівкових розрахункових операцій покладено головним чином на органи державної податкової служби. Так, відповідно до п. 75.1 ст. 75 гл. 8 розд. II ПК України [3] мають право проводити камеральні, документальні (планові або позапланові; виїзні або невиїзні) та фактичні перевірки. Але аналіз правових засад здійснення контролю у сфері обігу готівки дає можливість зробити висновок, що певні аспекти готівкових розрахунків можуть контролювати й органи державної контрольно-ревізійної служби, Міністерства внутрішніх справ України. Контрольні повноваження у сфері готівкового обігу, в тому числі розрахункових відносин у готівковій формі, в межах оперативно-розшукової діяльності, за наявності даних, які свідчать про порушення відповідного законодавства, можуть здійснювати органи Міністерства внутрішніх справ України. Взаємодія органів внутрішніх справ з податковою службою при здійсненні контролю за

додержанням порядку проведення готівкових розрахункових операцій становить узгоджену за часом, місцем, способом, цілями спільну діяльність, спрямовану на вирішення завдань держави у сфері контролю за готівковим обігом.

Існує декілька стадій контролю за додержанням порядку проведення готівкових розрахункових операцій, кожна з яких завершує складанням певного процесуального акта.

Етап проведення перевірки додержання порядку проведення готівкових розрахункових операцій є основним етапом поточного фінансового контролю, на якому реалізуються можливості контролюючих органів з виконання завдань: виявлення порушень порядку проведення готівкових розрахункових операцій, фіксації фактів порушень законодавства з боку суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють розрахунки за готівкові кошти. Встановлено, що етап проведення перевірки складається з сукупності методичних прийомів, таких як: контрольна розрахункова операція, спостереження, хронометраж, обстеження, перевірка повноти обліку виручки, перевірка повноти оприбуткування, реалізації та фактичних залишків запасів (товарно-матеріальних цінностей) [1].

Однією із форм управління господарською діяльністю державного підприємства є внутрішній контроль готівкових розрахунків, до основних завдань якого відноситься: запобігання непродуктивних витрат і втрат, неефективного витрачання ресурсів, використання коштів не за призначенням, а також оцінка ефективності роботи підприємства. Ефективна система внутрішнього контролю повинна бути заснована на розробленій методиці, яка буде відображати специфіку державного підприємства, структуру готівкових розрахунків [5].

Так, внутрішній контроль за дотриманням порядку проведення готівкових розрахунків шляхом регулярного проведення інвентаризації здійснюється силами самого підприємства.

Система контролю готівкових розрахунків – це самостійний вид фінансового контролю, який забезпечує дотримання встановленого нормативно-правовими актами порядку проведення розрахунків у готівковій формі. Проведення такого контролю гарантує схоронність майна державного підприємства і дотримання фінансової дисципліни.

Список літератури:

1. Стреляний В.І. Правове регулювання поточного фінансового контролю за додержанням порядку проведення готівкових розрахункових операцій // дисертація – 2010, Харківський національний університет внутрішніх справ.
2. Положення про введення касових операцій у національній валюті в Україні від 15.12.2004 р. №637 (з подальшими змінами і доповненнями).
3. Податковий Кодекс України від 13.01.2014 р. п. 75.1 ст. 75 гл. 8 розд. (з подальшими змінами і доповненнями).
4. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: Підручник – Житомир, 2010.
5. Лытнева Н.А., Пьянова Н.В. Методика внутриннеконтроля в системеуправлениярасчетами с подотчетнымилицами // Вестник Орел ГИЭТ. – 2013 – Вип.2 (24).